

Raadsinformatiebrief

GEMEENTEBESTUUR

onderwerp Inning eigen bijdrage in 2016
RIB nummer 2016 48
collegevergadering d.d. 22 maart 2016
programma Zorg en Welzijn

portefeuillehouder V. Tax

ons kenmerk 16-1506
team MOVZV
steller JTB van Summeren
doorkiesnummer +31 77 3599584
e-mail j.vansummeren@venlo.nl
datum 4 maart 2016
bijlage(n)
datum verzonden

24 MAART 2016

Informatie voor de raad (voor kennisgeving)

Met deze raadsinformatiebrief willen wij uw raad informeren over de overgangsregeling eigen bijdrage Wmo 2015 in het kalenderjaar 2016. Deze maatregel dient om op korte termijn ongewenste effecten te voorkomen, zoals mensen die door het betalen van een eigen bijdrage afzien van een maatwerkvoorziening in de Wmo 2015. Daarnaast informeren wij u via deze raadsinformatiebrief over de vervolgstappen rondom het thema eigen bijdrage richting 2017.

Burgemeester en wethouders van Venlo
de secretaris

Piet Lucassen

de burgemeester

Antoin Scholten

Samenvatting

In het beleidsplan *Een bijzondere tijd* is als uitgangspunt voor de eigen bijdrage vastgesteld, dat deze (zoveel mogelijk) worden gemaximeerd door ze te baseren op de werkelijke kostprijs van maatwerkvoorzieningen.

Via raadsinformatiebrief 14-12595 hebben wij uw raad reeds geïnformeerd, dat wij voor het kalenderjaar 2015 een overgangsregeling hebben getroffen. Gebleken is toen al dat als gevolg van de stijging van fictieve tarieven uit de AWBZ naar maximale kostprijs in de Wmo 2015 kan leiden tot een forse stijging van de eigen bijdrage, met name in de hogere inkomenscategorieën. Deze stijging is bovenop het wegvallen van de korting sinds 2015 op grond van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg), waartoe de regering in 2014 heeft besloten.

Via voornoemde raadsinformatiebrief hebben wij u aangekondigd dat wij voornemens waren om vanaf 2016 een gefaseerde overgang van de oude naar de nieuwe eigen bijdrage vast te stellen. In februari 2016 tijdens de behandeling van raadsvoorstel (2016-7) heeft uw raad aandacht gevraagd voor problemen bij de te betalen eigen bijdrage. Ook andere signalen van inwoners en aanbieders hebben ons bereikt. Daarom hebben wij besloten om de overgangsregeling voor de eigen bijdrage te verlengen in het kalenderjaar 2016.

In de tussentijd werken wij dit jaar aan een inventarisatie van knelpunten en oplossingsrichtingen. Hierover willen wij met uw raad het gesprek aangaan om de mogelijkheden te bespreken en vervolgens te komen tot nieuwe voorstellen aan uw raad. Wij streven naar een structurele regeling voor de eigen bijdrage per 1 januari 2017.

Bijlagen

Nr.	Naam	Datum
1.	..	..
2.	..	..
3.	..	..
4.	..	..
5.	..	..

Onderbouwing

■ Algemene toelichting

1. Wat is de kernopgave

Met deze raadsinformatiebrief willen wij uw raad informeren over de overgangsregeling eigen bijdrage Wmo 2015 in het kalenderjaar 2016. Deze maatregel dient om op korte termijn ongewenste effecten te voorkomen, zoals mensen die door het betalen van een eigen bijdrage afzien van een maatwerkvoorziening in de Wmo 2015. Daarnaast informeren wij u via deze raadsinformatiebrief over de vervolgstappen.

2. Waarom?

Het doel is om u te informeren over de manier waarop wij uitvoering geven aan de raadsbesluiten over beleidsplan *Een bijzondere tijd*, de bijbehorende tussenevaluatie en de *Verordening jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning Venlo 2015*.

3. De informatie

In het beleidsplan *Een bijzondere tijd* en de *Verordening jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning* heeft uw raad het beleid voor de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen, dat al werd gehanteerd in de Wmo 2007, doorgetrokken voor de doelgroepen en taken die in 2015 zijn overgekomen uit de AWBZ. Dat wil zeggen dat er gestreefd wordt naar het maximaliseren van de eigen bijdrage op basis van de werkelijke kostprijs voor een maatwerkvoorziening zorg in natura of een persoonsgebonden budget.

Al in december 2014 was duidelijk dat een stijging naar de maximale eigen bijdrage in 2015 te fors zou zijn en te grote verschillen zou veroorzaken tussen verschillende doelgroepen met maatschappelijke ondersteuning. Daarom hebben wij toen besloten, zoals met u gedeeld via RIB 2014-124, om een overgangsregeling te hanteren om stapsgewijs cliënten te laten wennen aan de stijgende eigen bijdrage.

Inmiddels is gebleken dat in het belang van de cliënten het niet wenselijk is de eigen bijdrage al per 1 januari 2016 te laten stijgen, om te voorkomen dat deze voor cliënten onbetaalbaar wordt en om te voorkomen dat dit uitvoeringstechnisch tot problemen leidt. Maar bovenal willen wij voorkomen dat cliënten vanwege een te hoge bijdrage zorg gaan mijden die ze nodig hebben. Daarom verlengen wij de overgangsregeling voor het kalenderjaar 2016.

1. Maatschappelijke context eigen bijdrage

De wetgever beoogt met de eigen bijdrage dat mensen met hogere inkomens een hogere eigen bijdrage betalen. Zij bepalen zelf en vooraf of zij ondersteuning vanuit gemeenten willen, en daarmee ook de eigen bijdragen willen betalen of dat zij deze zelf kopen of inhuren. Daarbij moeten gemeenten echter wel aandacht houden voor de financiële gevolgen van een toekenning voor een cliënt, zodat deze een goede keuze kan maken. Er zijn echter ook cliënten die zijn aangewezen op een maatwerkvoorziening omdat zij deze niet op een andere manier kunnen verkrijgen. Het enkele feit van een (te) hoge eigen bijdrage mag hier geen beletsel voor zijn, dat is ook wat het gemeentelijk beleid voor ogen houdt.

De afgelopen weken is in de media veel aandacht geweest voor de eigen bijdrage. Direct aanleiding is een gezamenlijk onderzoek van het blad Binnenlands Bestuur en cliëntenorganisatie Ieder(in) naar de gevolgen van het beleid dat gemeenten hanteren voor de eigen bijdrage. Er is in dit onderzoek gekeken naar de manieren waarop gemeenten kunnen voorkomen dat cliënten met een maatwerkvoorziening de eigen bijdrage niet (meer) kunnen betalen en daardoor zorg gaan mijden. De conclusie van dit onderzoek is dat vier op de tien gemeenten geen beleid voren op dergelijke maatregelen (Binnenlands Bestuur nr. 3, 14 februari 2016). Dit bericht is onder andere door het ministerie van VWS en de Tweede Kamer opgepakt.

Op basis van berichten in de media en vragen hierover heeft de VNG een ledenbrief (dd. 1 maart 2016) opgesteld waarin zij samen met het CAK (Centraal Administratie Kantoor) mogelijkheden schetst om de hoogte van de eigen bijdrage te beïnvloeden.

Uw raad heeft hier specifiek aandacht voor gevraagd tijdens de behandeling van de tussenevaluatie van het beleidsplan *Een bijzondere tijd*. Ook de Adviesraad Sociaal Domein heeft hier reeds aandacht voor gevraagd. Al deze signalen zijn voor ons aanleiding geweest om te komen tot onderliggend besluit.

2. Cliënten betalen al automatisch meer dan in de AWBZ

De richtlijnen (parameters) voor de maximale eigen bijdrage zijn landelijk geregeld in het *Uitvoeringsbesluit Wmo 2015* (Algemene Maatregel van Bestuur). De eigen bijdrage wordt zoals wettelijk voorgeschreven berekend, opgelegd en geïnd door het CAK. Dat doen zij op basis van inkomen en vermogen per vier weken. Basis vormt het tarief per uur, per dagdeel of anderszins het tarief voor een verstrekte maatwerkvoorziening.

Het verschil op dit moment op basis van de Wmo 2015 is, dat er nu doelgroepen onder deze wetgeving vallen die voorheen vanuit de AWBZ een gunstige berekening voor de eigen bijdrage hadden. Daar werd niet de maximale kostprijs berekend voor de eigen bijdrage, bestond een korting van 33% op grond van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg), en werd in geval van een pgb de eigen bijdrage al automatisch ingehouden op het budget. Deze regelingen bestaan sinds 2015 nu niet meer.

In de AWBZ werd uitgegaan van een fictief uurtarief, bijvoorbeeld € 14,20,- per uur voor individuele begeleiding. Dat leidde tot relatief lage te betalen eigen bijdragen, met name voor cliënten met hogere inkomens. Hoe dit in individuele situaties doorwerkt hangt van veel factoren af: volume en type van de maatwerkvoorziening, inkomen, leefsituatie etc.

De werkelijke tarieven op grond van de gecontracteerde aanbieders in de Wmo 2015 liggen echter veel hoger dan het fictieve tarief uit de AWBZ. Voor bijvoorbeeld gespecialiseerde begeleiding beginnen de uurtarieven rond de € 50,-. Wanneer wij beleid en verordening volgens de maximale kostprijs zouden uitvoeren, zou de eigen bijdrage worden gebaseerd op die werkelijke, veel hogere tarieven.

Voor cliënten met lage(re) inkomens maakt dit weinig verschil omdat zij al snel aan het 'plafond' van de eigen bijdrage zitten op basis van hun inkomen. Uit informatie van het CAK blijkt dat circa 75% van alle Wmo-gebruikers in 2015 al de laagste maximale eigen bijdrage betaalde (€ 19,40) en dat 80% van alle Wmo-gebruikers in 2015 al aan hun 'plafond' voor de maximale eigen bijdrage zat (bij PGB's 90%).

Voor cliënten met inkomens vanaf circa € 35.000 op jaarbasis worden de gevolgen in

toenemende mate voelbaar. Met name in de hogere inkomenscategorieën kan de te betalen eigen bijdrage fors stijgen t.o.v. de huidige situatie. Wanneer een cliënt slechts één type maatwerkvoorziening gebruikt is de stijging t.o.v. de huidige situatie ook voor de middeninkomens al groot.

Omdat de gemeente niet kan beschikken over inkomensgegevens van cliënten met maatwerkvoorzieningen, weten we niet hoeveel mensen dit daadwerkelijk betreft. Bij benadering op basis van historische gegevens uit Wmo 2007 zijn de 1.100 leefeenheden die voormalige AWBZ-zorg gebruiken als volgt verdeeld:

- Inkomenscategorie die de laagste bijdrage betaalt:	60 %
- Verzamelink. boven inkomensgrens laagste bijdrage t < € 35.000 (modaal):	30 %
- Verzamelinkomen € 35.000 - € 45.000	5 %
- Verzamelinkomen hoger dan € 45.000	5%

Op basis van een doorrekening van de eigen bijdrage voor vier verschillende casussen in december 2014 schatten we in dat de stijging van de eigen bijdrage voor de genoemde inkomenscategorieën kan oplopen van € 50 per vier weken (modaal) tot meer dan € 900 per vier weken voor de hoogste inkomens. Als 25% van de gebruikers boven de laagste inkomenscategorie niet aan het maximum van de eigen bijdrage zit, wil dat zeggen dat circa 110 leefeenheden hiermee te maken krijgen.

Kanttekening hierbij is dat reeds in oktober 2014 het beleid voor de eigen bijdrage is vastgesteld inclusief overgang naar de maximale kostprijs. Die bepaling in beleid en verordening is in overeenstemming met de wet en valt binnen de landelijke normen van het *Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 (AMvB)*.

3. Overgangsregeling 2016: tarieven eigen bijdrage uit 2014 en 2015 verlengen

Op basis van jurisprudentie in de Wmo 2007 blijkt dat maatregelen die in het nadeel van de cliënt werken via een overgangsregeling of gewenningsperiode dienen te worden doorgevoerd. Een substantiële verhoging van de eigen bijdrage zou dus in stappen moeten gebeuren. Daarnaast gold voor alle nieuwe cliënten voor een groot deel in 2015, tot aan de herbeoordeling van hun voormalige AWBZ-indicatie, het overgangsrecht. Op grond daarvan betaalden zij nog de eigen bijdrage volgens het fictieve tarief uit de AWBZ. Vanaf 2016 mogen gemeenten de maximale kostprijs van een voorziening doorgeven aan het CAK.

Daarom hebben wij reeds in december 2014 besloten om in het gehele kalenderjaar 2015 de fictieve tarieven uit de AWBZ nog te hanteren.

Zowel uit lokale als landelijke voorbeelden blijkt de afgelopen periode dat de eigen bijdrage voor sommige cliënten toch al voor grote verschillen voor dezelfde zorg leidt. Samen met het stapelingseffect, vanwege andere kosten die zij al moeten maken door hun ziekte of beperking, leidt dat tot problemen bij cliënten. In de tussenevaluatie van voornoemd beleidsplan is dit ook zo benoemd, en uw raad heeft hier bij de behandeling van deze tussenevaluatie (nr. 2016-7, 27 februari 2016) ook uitdrukkelijk aandacht voor gevraagd. Via dezelfde tussenevaluatie heeft uw raad inmiddels al wel bepaald dat we voortaan gemeentetarieven hanteren (laagste kostprijs per type product) om te voorkomen dat we per aanbieder tarieven moeten doorgeven aan het CAK met administratieve druk tot gevolg.

Daarom hebben wij besloten om de overgangsregeling voor de eigen bijdrage in het gehele kalenderjaar 2016 te continueren, volgens de regelingen op grond van de voormalige AWBZ inclusief het fictieve tarief van € 14,20 per uur voor producten die nog onder de AWBZ vallen. Deze beslissing hebben wij genomen op grond van artikel 19, lid 1 en 3, van de *Verordening jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning 2016*.

4. *Uitvoeringsteams hulp bij het huishouden*

Sinds juli 2015 zijn in twee wijken uitvoeringsteams actief voor hulp bij het huishouden. Het gaat om de wijken Venlo-Noord en Tegelen. Het doel van het uitvoeringsteam is vooral te sturen op resultaat op basis van het aantal uren in de toekenningsbeschikking. Als het de maximale kostprijzen vanuit het beleid worden gevolgd dan moeten cliënten de (maximale) eigen bijdrage betalen gebaseerd op de daadwerkelijk gewerkte uren.

In dat geval zou het uitvoeringsteam een uitvoerige administratie moeten bijhouden voor de daadwerkelijk gewerkte uren, op basis van een minutenregistratie. Om het uitvoeringsteam laagdrempelig en efficiënt in te kunnen zetten is dit niet wenselijk. In plaats van een minutenregistratie wordt een vorm van aanwezigheidsregistratie gehanteerd, om te controleren of het minimaal aantal weken ondersteuning zoals hieronder geschetst in elk geval wordt gehaald.

Cliënten zijn in december 2015 al per brief geïnformeerd over aanpassingen in de berekening van de eigen bijdrage. Op basis van de toekenningsbeschikking voor het uitvoeringsteam hulp bij het huishouden wordt een eigen bijdrage berekend over 42 weken ondersteuning in plaats van 52 weken. Het verschil van 10 weken op jaarbasis is gebaseerd op onder andere vakantie uren conform de cao VVT, eventuele vakantie van de cliënt en rekening houdende met ziekteverzuim. 42 weken is daarom een reëel aantal voor het totaal aan productieve weken in een jaar voor hulp bij het huishouden.

De te betalen eigen bijdrage op basis van 42 weken wordt echter wel uitgesmeerd over het hele jaar. Het gaat dan om de dertien periodes per jaar die het CAK hanteert om de eigen bijdrage op te leggen en te innen. De cliënt betaalt daardoor per periode 1 / 13 deel van de totale eigen bijdrage per jaar.

Als voorbeeld de volgende casus: in de toekenningsbeschikking is drie uur per week opgenomen voor een heel jaar. Op basis van 42 weken komen we dan uit op 126 uur per jaar. Het CAK hanteert 13 periodes van elk 4 weken, dus wij geven aan het CAK door dat er over 9,7 uur per periode (2,4 uur per week) een eigen bijdrage is verschuldigd. Berekening vindt plaats op basis van de inschrijvingen in de aanbesteding voor de uitvoeringsteams. Voor 2016 wordt de eigen bijdrage berekend volgens de laagste inschrijving voor hulp bij het huishouden: € 20,03.

Eventuele afwijkingen in de werkelijke dienstverlening aan de cliënt boven de 42 weken (ten opzichte van de totale 52 weken) vallen dus uit in het voordeel van de cliënt, daarover hoeft per definitie geen eigen bijdrage meer te worden betaald. Wanneer de ondersteuningsvraag van de cliënt veel meer of minder is ten opzichte van de uren in het leefzorgplan en de toekenningsbeschikking, vindt er een nieuw keukentafelgesprek plaats waarna het leefzorgplan indien nodig aangepast kan worden. Daarover vindt structureel afstemming plaats via de casuïstiekbespreking van het uitvoeringsteam.

Het financiële risico is in 2016 beperkt aangezien in de pilotwijken de cliënten met hulp bij het huishouden voor het grootste deel lage inkomens zijn, en daardoor vaak al de maximale eigen bijdrage betalen.

Er is een marginaal risico op rechtsongelijkheid binnen de doelgroep van de

Raadsinformatiebrief - onderbouwing

uitvoeringsteams wanneer cliënten meer dan 42 weken per jaar zorg krijgen geleverd, maar maximaal voor 42 weken eigen bijdrage betalen, ten opzichte van cliënten die niet via het uitvoeringsteam hun hulp bij het huishouden krijgen, en die op basis van daadwerkelijk verleende zorg betalen.

In 2016 worden ook in de overige wijken uitvoeringsteams opgezet voor hulp bij het huishouden.

5. Financiële gevolgen overgangsregeling eigen bijdrage in 2016

De RIB 2014-024 van eind 2014 maakt duidelijk dat een jaar uitstellen van de overgangsregeling een geschat nadeel oplevert van € 134.000. Wat betekent dat er niet € 573.000 aan inkomsten zijn, maar € 439.300. Dit verschil is het directe gevolg van het effect van de maatregel om in 2016 nog niet de maximale kostprijs te volgen en staat los van verdere acties om de inning voor de eigen bijdrage op peil te brengen.

Berekening op basis van RIB 2014-124

Aantal leefeenheden AWBZ zorg 1100
Geschatte opbrengst Eigen bijdrage 573.363

Verdeling Inkomenscategorie	In %	leefeenheden	% niet aan max. EB	Niet aan max. EB	€ EB gem. p. maand	stijging	Geschat nadeel
Laagste	60%	660	0%	0	0	0	0
Laagste tot € 35.000	30%	330	25%	83	50	53.625	
€ 35.000 tot € 45.000	5%	55	25%	14	150	26.813	
> € 45.000	5%	55	25%	14	300	53.625	
Totaal							134.063

Consequentie is dus de stijging van de opbrengsten van de eigen bijdragen met tenminste een jaar wordt vertraagd en er zich een tekort ten opzichte van het budget kan voordoen.

6. Communicatie aan inwoners en aanbieders

Er zal rondom de inning van de eigen bijdrage in 2016 met een aantal doelgroepen gecommuniceerd moeten worden. Hieronder per doelgroep in het kort een communicatiestrategie. De uitwerking van een aantal communicatiemiddelen vindt in de komende weken plaats.

Inwoners

Wij realiseren ons dat het belangrijk is en blijft om over de eigen bijdrage goed te communiceren aan cliënten met een maatwerkvoorziening zodat eventuele onrust wordt weggenomen. In elke beschikking voor een maatwerkvoorziening is reeds opgenomen dat de cliënt een eigen bijdrage is verschuldigd en zelf een inschatting van de verschuldigde eigen bijdrage kan berekenen via de rekentool op de website van het CAK.

Wij willen cliënten met een maatwerkvoorziening per brief te informeren dat de inning van de eigen bijdrage vertraging oploopt. Om dit zorgvuldig voor te bereiden en te voorkomen dat wij meerdere brieven moeten sturen stellen wij voor om dit in april of uiterlijk begin mei te doen, in elk geval voordat cliënten hun eerste factuur over 2016 ontvangen van het CAK.

De eigen bijdrage kan volgens de kalender van het CAK op zijn vroegst vanaf periode 5 worden opgestart (week 17) aangezien periode 4 reeds in week 13 (28 maart) begint en die gegevens niet meer voor die tijd kunnen worden aangeleverd. Het CAK biedt een betalingsregeling. In communicatie aan cliënten zal in elk geval worden opgenomen dat wanneer er onduidelijkheid is over deze betalingsregeling de gemeente zal bemiddelen.

En indien dat eventuele financiële problemen in de persoonlijke situatie van de cliënt niet oplost er, via het sociaal wijkteam, samen met de cliënt een oplossing wordt gezocht.

Zorgaanbieders

Recent hebben diverse aanbieders vragen gesteld over de verplichtingen en procedures, rondom het aanleveren van gegevens voor de eigen bijdrage. Daarover bestaat hier en daar nog onduidelijkheid. Daarom is communicatie aan deze zorgaanbieders eveneens belangrijk. Wij zullen hen duidelijk moeten maken wat wij van hen verwachten. Daarom bereiden wij een werkinstructie voor die wij aan alle aanbieders verspreiden. Deze werkinstructie wordt in overleg met één of meerdere aanbieders samen opgesteld zodat we goed aansluiten bij wat aanbieders nodig hebben.

Interne informatievoorziening

Vragen van cliënten rondom de eigen bijdrage komen binnen op meerdere plekken binnen de gemeentelijke organisatie. Medewerkers zullen voorbereid moeten zijn op deze vragen. Mogelijke vragen en onze antwoorden daarop kunnen worden voorbereid in een Q&A. Verder zorgen wij voor interne werkinstructies voor de betrokken afdelingen en collega's.

4. Relatie met programma

Programma 4 Zorg en welzijn.

5. Vervolprocedure voor de raad

De komende maanden doen wij een verdere inventarisatie van knelpunten en oplossingsrichtingen. Om de gevolgen van het vastgestelde beleid zorgvuldig in kaart te kunnen brengen en eventuele alternatieven uit te kunnen werken is het ons inziens niet reëel om eerder dan 1 januari 2017 aanpassingen in de wijze van inning en eventueel in het beleid voor de eigen bijdrage in te laten gaan. Om uitvoeringstechnische redenen is het bovendien noch voor cliënt, noch voor gemeente of CAK wenselijk om zoals eerder voorgesteld in meerdere fases binnen een jaar over te gaan naar een maximale eigen bijdrage. Dit zou juist voor verwarring en administratieve druk leiden bij alle partijen. Daarbij zal ook aandacht zijn voor de adviezen die de VNG heeft uitgebracht in haar ledenbrief van 1 maart 2016 (nummer 16/010).

Wij stellen voor om voor het zomerreces met uw raad middels een notitie in gesprek te gaan over de gevolgen van het vastgestelde beleid rondom de eigen bijdrage en over eventuele alternatieven. Ook zullen wij hierover het gesprek aangaan met de Adviesraad Sociaal Domein. Daarmee willen wij waar nodig komen tot nieuwe voorstellen aan uw raad. Wij streven naar een structurele regeling voor de eigen bijdrage per 1 januari 2017.